
ΙΣΛΑΝΔΙΑ

Ένα Μνημείο της Φύσης

Η Ισλανδία, το δεύτερο σε μέγεθος νησί στην Ευρώπη, πολύ κοντά στην Αρκτική ζώνη, μεταξύ 63 και 66 παραλλήλου, εκτείνεται σε 103.000 τ. χιλιάμ. (από Β προς Ν η απόσταση είναι 300 χιλιάμ. και από Δ προς Α 500 χιλιάμ.), ενώ οι ακτές της ολόγυρα μαζί με τα φιόρντ φθάνουν τα 6.600 χιλιάμ. Υπάρχουν πολλά νησάκια ολόγυρα, τα περισσότερα ακατοίκητα, ενώ τα μεγαλύτερα, τα νησιά Westman, έχουν 5.000 κατοίκους. Σε απόσταση περίπου 300 χιλιάμ. βρίσκεται η Γροιλανδία και στα 265 χιλιάμ. τα νησιά Φαραώ.

Από γεωλογική άποψη η Ισλανδία είναι νέα σχετικά χώρα και η πορεία διαμόρφωσής της εξακολουθεί ακόμα. Βρίσκεται κ.μ.ο. στα 500 μ. πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, ενώ το υψηλότερο σημείο, Hnappadalshnukur στο Óraefajúkull φθάνει τα 2.119 μ.

Η Ισλανδία είναι μια χώρα που παρουσιάζει τα περισσότερα γεωφυσικά φαινόμενα: ηφαίστεια, κρατήρες, παγετώνες, γεωθερμικές πηγές, λίμνες, ποτάμια, καταράκτες και βουνά γκρι-μπλε γυμνά από βλάστηση. Τα ηφαίστεια της είναι τα πιο ενεργά σ' όλο τον κόσμο και όλων των τύπων. Υπολογίζουν ότι έχουν εκραγεί τουλάχιστον 150 ηφαίστεια, με μ. όρο 1 έκρηξη κάθε πέντε χρόνια. Το ηφαίστριο του Kakagígar με 100 κρατήρες δημιούργησε το 1783 το μεγαλύτερο ποτάμι λάβας στον κόσμο από την αρχή της ιστορίας. Σκέπασε 218 τ. μίλια και δηλητηρίασε αγροτικές εκτάσεις, προκαλώντας ένα από τους μεγαλύτερους λιμούς στην Ισλανδία με δεκάδες χιλιάδες θανάτους. Το πιο φημισμένο ηφαίστριο της Ισλανδίας είναι το Hekla, που ήταν γνωστό στον καθολικό κόσμο του Μεσαίωνα ως ο τόπος διαμονής των κολασμένων. Από την πρωτοαναφερόμενη έκρηξη του 1104, που κατέστρεψε μεγάλες περιοχές,

το Hekla εξερράγη 17 φορές. Κατά την έκρηξη του Μαρτίου 1947, που κράτησε 17 ημέρες, η πύρινη στήλη έφθασε σε ύψος 100.000 πόδια και η λάβα σκέπασε 25 τ. μίλια. Αλλά και κατά το 1970, 1980 και 1981 πολλοί κρατήρες της Hekla υπέστησαν έκρηξη.

Οι εκρήξεις των ηφαιστειών κάτω από τους παγετώνες προξενούν μεγάλες πλημμύρες, που στη περίπτωση του ηφαιστείου Katla τα νερά ίσως ξεπέρασαν τον Αμαζόνιο ποταμό.

Η πιο δραματική πρόσφατη έκρηξη ηφαιστείου συνέβηκε στις 23 Ιανουαρίου 1973 στο μοναδικό κατοκμημένο νησί της ομάδας των Westman, το Heimaey. Ολόκληρος ο πληθυσμός, 5.300 κάτοικοι, μεταφέρθηκαν μέσα σε λίγες ώρες, χωρίς κανένα ατύχημα, από μια άρτια οργανωμένη επιχείρηση. Η έκρηξη κράτησε μέχρι το Μάιο και η μισή πόλη βυθίστηκε κάτω από τη λάβα, ενώ η υπόλοιπη πόλη σκέπαστηκε από πυκνή στάχτη. Χάρης όμως στη θαρραλέα αντιμετώπιση από τους επιστήμονες της Ισλανδίας, που πέτυχαν να ψήξουν την κινούμενη λάβα, στρέφοντας τα νερά της θάλασσας πάνω της, σταμάτησαν τη ροή της λάβας και διέσωσαν το λιμάνι και την πιο σπουδαία για τα ψάρια βλάστηση. Μετά από πολλές ακόμα επεμβάσεις και επανορθώσεις, οι κάτοικοι γύρισαν ξανά στην περιοχή που βρήκαν τόσο αλλαγμένη.

Εκρήξεις γίνονται επίσης και κάτω από τη θάλασσα και στην τελευταία έκρηξη το 1963 εμφανίστηκαν τρία καινούργια νησιά. Η έκρηξη αυτή κράτησε δύο χρόνια και προσήλκυσε επισιτήμονες και τουρίστες απ' όλο τον κόσμο.

Σεισμοί είναι πολύ συχνοί στην Ισλανδία, αλλά δεν προξενούν πολλές ζημιές. Οι πιο καταστροφικοί έγιναν το 1784, 1896, 1934 και 1975 που κατέστρεψαν ολοσχερώς μερικά χωριά.

Η Ισλανδία είναι η πλουσιότερη χώρα σε θερμές πηγές, με άφθονο θειάφι, περίπου 800. Η μεγαλύτερη θερμοπηγή της Ισλανδίας, η Deidartunguhver έχει ροή 150 λίτρα (40 γαλόνια) βραστόου νερού το δευτερόλεπτο. Από μερικές θερμοπηγές αναπηδούν πίδακες. Ο μεγαλύτερος πίδακας ο "Great Geysir" βρίσκεται στο Haukadalur στη Νότια Ισλανδία (απ' αυτόν προήλθε η διεθνής ονομασία Geysir) που εκτινάζει πίδακα μέχρι τα 180 πόδια. Οι γεωθερμικές πηγές της Ισλανδίας προμηθεύουν στο 80% του πληθυσμού ζεστό νερό για οικιακή χρήση, καλοριφέρ, πισίνες ακόμα και θερμοκήπια παραγωγής λαχανικών και λουλουδιών. Με την κατάλληλη ρύθμιση θερμοστατών τα σπύτια της Ισλανδίας θερμαίνονται αμέσως σε κάθε αλλαγή θερμοκρασίας. Είναι ένα ευεργέτημα για μια χώρα με τόσο χαμηλή θερμοκρασία, παγετώνες κ.λπ.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό της Ισλανδίας είναι οι παγετώνες. Καλύπτουν 11.800 χιλιόμετρα δηλ. το 11,5% της συνολικής έκτασης της χώρας. Ο μεγαλύτερος παγετώνας στη Ν. Ισλανδία είναι ο Vatnajökull, που εκτείνεται σε 8.400 τ. χιλιάμ. με πυκνότητα 1.000 μ. Πολλές φορές οι χιονοστιβάδες από τις απόκρημνες πηγές γίνονται απειλητικές και καταστρέφουν αγροκτήματα και αγρότες.

Η Ισλανδία έχει πολλά ποτάμια που σχηματίζονται είτε από τους παγετώνες είτε από τις πολλές και δυνατές βροχές και τότε το νερό τρέχει καθαρό σχηματίζοντας εντυπωσιακούς σε ομορφιά καταράκτες που χρησιμεύουν για υδροηλεκτρικά έργα που παράγουν 3-4 εκατομ. KW. Πέραν πάσης περιγραφής και φαντασίας είναι οι καταράκτες Gullfoss, Dettifoss που επισκεφθήκαμε και Skogafoss.

Υπάρχουν επίσης πολλές λίμνες, απ' τις οποίες η πιο ονομαστή στον κόσμο είναι η λίμνη Myvatn, τόπος διαμονής πολλών ειδών πουλιών.

Η βλάστηση καλύπτει μόνο το 1/4 της χώρας γιατί υπάρχει μεγάλη διάβρωση του εδάφους από τις κλιματικές συνθήκες, ενέργεια των ηφαιστειών και μετακινήσεις των παγετώνων. Οι Ισλανδοί δαπανούν τώρα πολλά ποσά για να ανακόψουν τη διάβρωση, να φυτεύσουν κωνοφόρα δένδρα, να προστατεύσουν εκτάσεις από τη βοσκή των ζώων.

Ζωικός κόσμος. Όταν οι πρώτοι κάτοικοι έφθασαν τον 9ο Αιώνα στην Ισλανδία τα μόνα θηλαστικά που συνάντησαν ήταν η αρκτική αρκούδα. Σιγά σιγά εισήχθησαν διάφορα ζώα και σήμερα έχουν απ' όλα τα είδη κατοικίδιων ζώων. Τάρανδοι εισήχθησαν από το Νορβηγία το 18 αιώνα. Σήμερα σε λειβάδια από ρείκια, θάμνους κ.λπ. βόσκουν πρόβατα μιας πιο καθαρής ράτσας, μ' ένα εξαιρετο τρίχωμα, από το οποίο κατασκευάζονται τα περίφημα μάλλινα πλεκτά και κυρίως τα ονομαστά "Lorapey" πουλόβερ. Βόσκουν ακόμα και άλογα για κούρσες και χαριτωμένα Poney.

Εβδομήντα περίπου είδη πουλιών φωλιάζουν κανονικά στην Ισλανδία και πολλά είδη μετοικούν κατ' εποχές. Τα περίεργα πουλιά Puffin βρίσκονται κυρίως στα νησιά Westman.

Στα ποτάμια αφθονούν οι σολωμοί, πέστροφες, ενώ το πλαγκτόν στα νερά της Ισλανδίας δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για εκτροφή ρέγγας, βακαλάου, μουρούνας.

Η θερμοκρασία στο Reykjavik είναι κ.μ.ο το Γενάρη $-0,4^{\circ}$ και τον Ιούλιο $11,2^{\circ}$ C.

Τους τρεις καλοκαιρινούς μήνες ο ήλιος δεν δύει, ενώ από τα μέσα Νοεμβρίου έως τέλος Ιανουαρίου έχουν 2-3 ώρες μόνο φως ημέρας.

Ο πληθυσμός της Ισλανδίας είναι κράμα από Βόρεια φύλα, από τη Σκανδιναυία και Κέλτες από τα Βρεταννικά νησιά. Τελευταίες όμως αιματολογικές έρευνες παρουσιάζουν μεγαλύτερη συγγένεια με τους Κέλτες της Ιρλανδίας και Σκωτίας (ομάδα 0), και λιγότερο με τους Σκανδιναυούς (Ομάδα Α).

Οι γεννήσεις μειώνονται συνεχώς και είναι 17‰, ενώ το ποσοστό των θανάτων είναι μικρό 7‰. Ο μέσος όρος ζωής για τις γυναίκες είναι τα 80 χρόνια και για τους άνδρες τα 74.

Ιστορία

Οι πρώτοι κάτοικοι της Ισλανδίας είναι Ιρλανδοί καλόγεροι ή ερημίτες που ήλθαν τον 8ο αιώνα, αλλά που έφυγαν μόλις εμφανίσθηκαν οι ειδωλολάτρες Βόρειοι (Vikings) γύρω στα 870-930 μ.Χ. Σύμφωνα με τη Saga — ισλανδικά έπη και μυθιστορήματα που γράφτηκαν το 12ο και 13ο αιώνα, ο Ingólf Arnarson εγκαταστάθηκε στο Reykjavik το 874 και έδωσε το όνομα αυτό στην περιοχή που σημαίνει «καπνίζων κόλπος» (Smoked Bay) γιατί είδε να βγαίνουν ατμοί από τις θερμότητες και νόμισε ότι ήταν καπνοί.

Thingvellir National Park έδρα της παλαιάς Βουλής.

Το 930 οι Ισλανδοί ίδρυσαν τη Βουλή τους, το Althing σε αγροτική περιοχή στο Thingvellir, όπου οι άνδρες πάνω στα άλογά τους συναθροίζονταν για να συζητήσουν, εγκαινιάζοντας την Ισλανδική Κοινοπολιτεία που διήρκεσε μέχρι το 1262, όταν η Ισλανδία άρχισε να κυβερνάται από τους Νορβηγούς.

Γύρω στο 1.000 οι Ισλανδοί πάτησαν πόδι στην Αμερικανική Ήπειρο (Leif Eiriksson), 500 χρόνια πριν από τον Κολόμβο, αλλά οι προσπάθειές τους για εγκατάσταση εκεί απέτυχαν.

Το 1380 η Ισλανδία με τη Νορβηγία υπαχθήκανε υπό τη κυριαρχία της Δανίας. Στις 17 Ιουνίου του 1944, στην επέτειο γέννησης του Εθνικού τους ήρωα Jon Sigurdsson, που αγωνίσθηκε για την αυτονομία της Ισλανδίας, η Ισλανδία κήρυξε την ανεξαρτησία της, στο Thingvellir και είναι

σήμερα χώρα με δημοκρατικό πολίτευμα.

Τελειώνοντας τη συνοπτική αυτή περιγραφή της Ισλανδίας, μιας χώρας που είναι πολύ λίγο γνωστή, αν και στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, θα ήθελα να πω δύο λόγια ακόμα για τον αξιοθαύμαστο Ισλανδικό λαό, που παρά τις μεγάλες αντιξοότητες της φύσης, που προσπαθεί καθημερινά να υπερνικήσει, δημιούργησε ένα υψηλό πολιτισμικό επίπεδο για όλους. Οι Ισλανδοί, όμορφοι, πανύψηλοι σαν τους πρώτους Vikings, είναι ένας ζεστός, φιλόξενος λαός, εργατικός, δυνατός, χαμογελαστός, ήρεμος, χωρίς γκρίνιες, νεύρα και παράπονα, πάντα ευγενικοί. Στα πρόσωπά τους αντιφεγγίζει ο ήλιος του καλοκαιριού, ο ήλιος που δεν δύει και που τους συντροφεύει στις παγερές, σκοτεινές μέρες του χειμώνα.

